

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De piis affectibus per creaturas excitandis. Cap. XIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

tualis efficiare, voluntati Dei sanctissimæ obtemperando, ex sententia illius Evangelici pronuntiari. *Quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in caelis est, ipse meus frater, & soror, & Mater est.*

Secundum. Privilegium est, simul Matrem extitisse & Virginem, iunctis per miraculum fecunditate & Virginitate. Ora Christum per Materna merita, ut tibi honorum omnium impertiatur ubertatem, puritati corporis animique coniunctam.

Tertium. Gravida novem mensibus Christum tulisse, non solum absque molestia ponderis, verum etiam cum leuaminis sensu. Obsecra, ut nunquam tibi graue videatur iugum Domini portare, sed contra, leuis ac suavis appareat observatio legum illius.

Quartum. Cum alia omnes prolem cum dolore sint enixa, hanc summo cum gaudio peperisse. Ora Beatam Virginem, ut gratiam tibi impetret, spiritaliter pariendi Deum, hilari bonorum desideriorum, propositorumque executione, quam præstare decreuisti, atque hinc animi tibi crescant, ad vincendas omnes difficultates molestiasque, quæ bonis operibus esse solent impedimento.

Quintum. Postquam angustis uteri claustris Virgo illum esset complexa, quem neque cæli neque terra comprehendunt, tantam ei inter res creatas capacitatem datam, ut in ea Deus collocaret plenitudinem gratiæ, quæ sanctorum omnium gratiam immensè superaret. Deum obtestaberis per amorem illum, quo novem mensibus se utero Virginis inclusit, eius te gratiæ caelestiumque donorum capacem efficiat, quibus iam te inde ab omni æternitate ornare decrevit, si tu modo permittas.

Sextum. Postquam verbum æternum humanitatis nostræ vestem de castissimis Virginis Beatissimæ visceribus, sibi texuisset, instar Pontificis summi eam dicavit consecrauitque in templum viuum, verumque tabernaculum Dei: ex illa Davidici carminis sententia: *Sanctificauit tabernaculum suum Altissimus.* Obsecra Deum, interpositâ precatone Beatissimæ Virginis, ut quoniam per Baptismi fontem in Spiritu S. templum es consecratus, illud omni labe purum ferues.

Septimum. Cum Christus sit verus vitæ panis, Virgineus Mariæ uterus factus est publicum orbis horreum, è quo eductum est frumentum electorum, ut conderetur panis Eucharistiæ, quo fideles omnes pascuntur, nutriunturque; qui venter illo celebratur Sponsi cantico: *Venter tuus sicut aceruus tritici.* Obsecra Beatissimam Virginem, ut quemadmodum liberalis fuit in ministrando Angelico illo pane, sic quoque gratiam tibi impetret, eum pari (quò tanto par est mysterio) religione, obseruantiaque gustandi.

Octauum. Cum Christus sit secundus noster

Adamus, caelestis nempe ille ac Diuinus; dum in Mariæ latuit abditus visceribus, eam secundam Eam reddidit; ex qua per Christum regenerati sumus in filios Dei adoptiuos, cum ex prima Eva nati essemus, filij iræ. Accurre igitur boni instar filij ad piissimam hanc Matrem, eam obtestare ut in suam te tutelam recipiat, & à primæ Eæ te calamitatibus avertat.

Notum. Postquam in Virgine Deus habitauit, facta est instar paradisi deliciarum ac voluptatum, imò cæli instar Empyrei, cui semper frequens afflitr caelorum regia, cum nequeant caelestes illæ mentes spectaculo hoc satari, quale fuit videre immensum Deum, vnus virgineulæ sinu inclusum. Deum orabis, ut animam tuam vertat in paradysum diuinæ suæ maiestatis; expurgetque spinis, vitiis, tribulis omnibus vitiorum, quæ sterilem in siluam, atque infæcundam eam conuertunt.

CAPVT DECIMVM QVARTVM.

De piis affectibus per creaturas Excitandis.

Octauum genus affectuum peti potest ex creaturis, quæ se nostris sensibus obiciunt, prout vnaquæque incidit in sensus nostros. Nam ut ait S. Basilus: *Vniuersa hæc mundi moles, proinde est ac liber literis exaratus, palam conestans: ac deprecans gloriam Dei illiusq, Augustissimam Maiestatem, arcanam aliqui & inuisibilem, abundè enuncians tibi intellectu creatura.* Hoc autem arte David docuerat: *Cæli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annunciat firmamentum.* Quod cum aliis modis præstat per se ipsum, tum etiam per reliquas creaturas, quæ incurrunt in sensus nostros. Nam ut scribit S. Augustinus: *Ipse species in creaturarum, voces sunt quadam Creatorem Laudantium.* Explicat autem locum: *Circumuiui, & immolauit in tabernaculo eius, hostiam vociferationis, & legit tubilationis.* Et vnde, inquit, hostia tubilationis vnde inuenta est: circumeundo. *Circumeat, inquit, animus tuus per vniuersam creaturam, vnde, tibi clamabit creatura, Deus me fecit: quicquid te delectauerit, in arte artificem commendat, magisq, si circumeas vniuersa, consideratio concipit artificis laudes. Vides Cælos, magna opera Dei sunt. Vides terram, Deus fecit semina innumera, diuersitates germinum, multitudinem animalium &c. Sic & S. Prosper: Quod, inquit, est testimonium, quod semper Domino, deseruiuit, & nunquam de eius bonitate ac potentia conticuit, nisi ipsa totius mundi inenarrabilis pulchritudo, & inenarrabilium beneficiorum eius diues & ordinata largitio: per quam humanis cordibus quedam æternæ legis tabula, præbeantur, ut in paginis elementorum, & voluminibus temporum, communis & publicæ diuine institutionis doctrina legeretur. Cælum ergo, mare, terra, & omnia quæ in eis sunt, consono speciei suæ ordinationisq,*

tionis, concentu protestabantur gloriam Dei, & prædicatione perpetuâ maiestatem sui loquebantur. Au-
 tior: & tamen maximus hominum numerus, hanc
 vocem non intellexit. Accipienda est ergo occasio
 priorum affectuum ex rebus creatis, quæ in no-
 stros sensus incidunt. *Omnia enim quæ visui pa-
 rent, inquit S. Macarius, sunt ymbra verarum ve-
 ram, ad animam pertinentium: Est enim præter homi-
 nem conspicuum, alius homo interior. Et alij oculi quos
 excæcavit sathanas, & aures, quas surdas effecit. Sed ve-
 nit Iesus ad interiorem hunc hominem restituendum
 sanitati. Quod cum aliis modis præstat per se
 ipsam, tum etiam per reliquas creaturas, quæ
 incidunt in sensus nostros. Exempli gratia.
 Exis è cubiculo, vides aliquos colloquentes,
 proponere serare silentium, dole de illo collo-
 quio, si videri potest otiosum. Audis strepitum
 ventorum sæuientium, ora pro nauigantibus.
 Audis in taberna bibentes, saltantes, dole ob
 peccata eorum, pete à Deo ne inebrientur, & si
 fuerint inebriati, vt citò conuertantur peccatū.
 Sed non omnes sciunt per creaturas ascendere
 ad Deum. Qua de re sic S. Chrysostomus in il-
 lud Theſſ. 4. de dormientibus nolo vos ignora-
 re. *Video, inquit, omnia quæ-
 cunq; à Deo procreata sunt atque ita ad ipsum mundi
 parentem velut manu deducor. Impius aliter videt. Et
 quemadmodum in literis vsu venit, vt omnes equè eas
 ceruamus, docti iuxta ac indocti, at non eadem omnes
 mentes, stulti enim & ignari cum eas vident, nihil aliud
 quam literas esse putant, intelligentes verò magnâ arte
 sensum reconditum eruunt. Ad eundem modum & in
 visibilibus visdem omnes oculis quæ accidunt, videmus,
 at non eadem mente. Pythagoræ, vt scribit Antoni-
 us, mane nos cælum aspiciere iubebant, vt recordemur
 eorum, qui semper suum officium præstant. Item ordi-
 nis puritatis & simplicitatis nude. Astris enim nullum
 est velamentum. Sic ex creaturis sumebat occa-
 sionem eleuandi mentem ad Deum ille senex
 S. Antonij discipulus in Vitis Patrum, qui in die
 quâ eum dactylos custodire congingebat, clamabat di-
 cens: *Discedite ab intro mala cogitationes, & de foris
 aures. Erant enim deputati in Monte S. Antonij septem
 monachi tempore dactylorum, & vnus ex eis abigebat
 ab eis volucres. Narrat Socrates Pamponem cum
 deprecante Athanasio ab eremo descendisset
 Alexandriam, & vidisset mulierem theatralem,
 fleuisse, & inquisitum à prætereuntibus, quare,
 ploraret, respondit: *Duæ me res mouerant. Vna
 illius mulieris perditio; altera verò, quia ego
 non studeo tantum placere Deo, quantum hæc,
 vt turpibus possit placere hominibus. Vides se-
 renam diem, gratias age pro serenitate, si autem
 noxia est frugibus, pete pluuiam; pete illumina-
 tionem infidelium & peccatorum, & tepido-
 rum, & beatitudinem cælestem, in qua est per-
 petua serenitas. Et vt monet B. Macarius: *Si aspi-
 cis solem, inquirito verum solem: Si spectaueris lumen,
 respice animam tuam, num verum & bonum lumen
 natus sis. Quâ fronte intueris solem, inquit S.*****

Chrysostomus: *Nisi prius adoraueris illum, qui lu-
 men illud dulcissimum oculis tuis mittitur.* Sic apud S.
 Ioannem Climacum, quidam cocus erat, sin-
 gulari lachrymarum gratiâ præditus; à quo cū
 sedulo sciscitatus fuisset, quâ ratione tantum
 donum adeptus fuisset, tandem precibus indu-
 ctus respondit: se nunquam arbitratum in cult-
 nâ ministeriis seruire hominibus, sed in suis
 fratribus, de Apostolis benè mereri, & ex ignis,
 quem perpetuò cernebat, conspectu, vasta ignis
 inferni incendia animo versasse, quæ confide-
 ratio vberes ex oculis lachrymas solebat elice-
 re: Sic S. Basilius hortatur: *Ne in mensa quidem
 animus noster à Dei cogitatione vacare debet: verum
 ex ipsa ciborum natura, sumentisq; corporis officio, oc-
 casionem sumere, dandi Deo gloriam, vt variæ ciborum
 species salubritati proprietatq; corporum conuenientes,
 ab eo, qui cuncta sapientissimè dispensat, excogitate
 sunt. Placet Deo, eius beneficentiæ inter fercula
 recordatio: & vsque ad eò placet, vt ei deditos,
 cælestibus tunc consolationibus reficiat, vt B.
 Hugoni Episcopo, & B. Aloyfio nostro conti-
 gisse ex eorum vitis scimus, & aliis quos noui-
 mus: quando etiam à sensibus abstrahi aliquos
 velit, vt legimus de Isidoro apud Palladium, &
 de S. Antonio Abbate apud S. Athanasium, & Lanſ. c. 1.
 de B. Ioanne Testicida in eius vita. Alioquin vt
 dixit S. Clemens apud S. Ioannem Damascen-
 num; *Mensa, in qua nulla Dei memoria adhibetur, à
 brutorum stabulo non differt.* S. Climacus: *Cum ad
 mensam epulis instructam discumbis, prociat in me-
 dium iudicij mortisq; memoria, vix enim vel sic parum
 concupiscentiæ obsides. Dum calicem bibis, memento
 item aceti & fellis Domini tui, prorsusq; aut contine-
 bis, aut certe per gemitum humilior eris.**

Noster Pater Petrus Faber hac in re mire ex-
 celluit. Nam præter ea quæ infra de eo referam,
 huc spectare videtur, quod de eo scribit Orlan-
 dinus: *Nil temerè aut socordè peruersum tractabat.
 Cum sacrâ se vnda respergeret, Dominum precabatur,
 vt quicquid illa benedictionis & virtutis haberet, id
 omne conferret in animam suam, ad lauandam eam à
 noxiis, ad complendam donis cælestibus, ad muniendam
 & defendendam contra hostes inuisos. Ad sacrarum
 conspectum imaginum, præter consentaneum cultum,
 intelligens vim propriam imaginis, esse, representare
 eum, cuius est imago, conabatur ipsum Dominum aut
 Deiparam aut alium è cælestibus, quem imago refer-
 ret, menti suæ præsentem intimè facere, vt perpetuò insti-
 derent.*

Audis pluuiæ strepitum, si est utilis eo tem-
 pore, gratias age Deo pro ea, offer Deo tot auctus
 fidei, spæi, charitatis, humilitatis, contritionis,
 adorationis gratiarû actionis, inuocationis di-
 uini auxiliij, &c: quot sunt guttæ illius pluuiæ,
 Pete continuum influxum gratiæ auxiliiorû, in
 mensura bona, conferta, cogitata & superef-
 fluente, per quæ & tu (& tecum alij) semper
 perfectissimè operis, & Deum quàm maximè
 glorifices. Audis strepitum sæcularium rerum,
 vel

lib. 1. de
 orat. Deo
 8. 4.

ep. 1. ad
 Greg.

Lanſ. c. 1.

1. 2. Paral.

cap. 5.

8. 14.

154.
 1. 2. c. 3.

vicæ.

vel personarum gratias age Deo, quod te liberauerit à vita seculari, & posuerit in domo sua. Quando in itinere transis pagum aliquem, oppidum, vel urbem, vel Domini alicuius domum, &c. hos potes affectus depromere. *Primo.* Roga Deum, vt per merita eorum, qui eo in loco placent ei, misereatur tui. *Secundo.* Gratias age pro beneficiis omnibus præteritis, præsentibus & futuris, concessis & concedendis iis, qui ibi habitant, habitantibus & habitantibus. *Tertio.* Comenda Deo omnes necessitates ibi habitantium, & vt Deus eos exaudiat. *Quarto.* Detestare peccata illic commissa, & dolo de illis. Quod si ibi sint hæretici aliqui, affectus contrarios fidei saltem in genere elice. *Quinto.* Pete remissionem peccatorum illorum. *Sexto.* Comenda Deo animas illic defunctorum. Sic S. Fulgentius, dum Romam venisset, & sub Theodorico Rege illic præfente, Romana Curia nobilitatem, decus, ordinemq; adspectasset, (vti de eo in eius vita scribit eius discipulus apud Sorium;) illis nugis secularibus non consensit sed inde potius ad illam supernam Hierusalem feliciter desiderandam exarsit, salubri disputatione, sic admonens fratres: *Quam speciosa potest esse Hierusalem cælestis, si sic fulget Roma terrestris: Et si in hoc seculo datur terti honoris dignitas diligentibus vanitatem, qualis honor & gloria præstabitur sanctis contemplantibus veritatem.* Similibus affectibus S. Martinus Episcopus Turonensis, occasione è creaturis accepta feruebat. Nam vt scribit S. Severus Sulpitius in Epistola ad Bassulam locorum suam, visitaturus Diocesin Contucentem cum discipulis suis, videns Mergos in flumine piscibus capiendis insidiantes. *Forma, ait hac demonum est, insidiantur incautis, capiunt nescientes, captos deuorant exsaturariq; nequeunt deuoratis.* S. Chrysostomus monet: *Vestium amictus, continuum nobis monumentum, quo memores simus, quantum bonis exciderimus: & discamus, quanto supplicio humanum genus ob inobedientiam sit affectum.* Nam postquam nostri primi parentes ob peccatum ab innocentia illa & angelica vita exciderunt, dispensauit Deus, vt ex omnium velleribus homines indumenta sibi pararet. Sic S. Franciscus vti scribit S. Bonauentura: *Vt ex omnibus excitaretur ad amorem Dei, exultabat in cunctis operibus manuum Domini, & per incuditatis specula, in vniuersam consurgebat rationem, &c.* Contemplabatur in pulchris pulcherrimum, & per impressa rebus vestigia prosequabatur vbiq; dilectum, de omnibus sibi scalam faciens, per quam ascendere ad apprehendendum Deum, qui est desiderabilis totus. Inauditæ enim deuotionis affectu, fontalem illam bonitatem in creaturis singulis, tamquam in rivulis degustabat. Et S. Chrysostomus: *Ab experimento, inquit, rerum tenuium fieri potest, vt accipiamus de magnis aliquid coniectura.* Si quando in balneo fueris nimium effervescente, tum gehenna recordaberis: & rursus, si quando febre acriore cõflagraueris, ad flammam qua illic est progredere: tum probe intelliges, quia si balneum, & febris ad nos afflicta

& territant: quo animo futuri sumus, quando in flammam ignis inciderimus, qui dicitur ab illo horrendo tribunali? Quod etiam, in igne purgatorij locum habet. Et h. 2. in Epist. ad Theffal: *Quando. Videris aliquid bonum & magnum in presenti vita, cogita cælorum regnum, & id nihil esse existimabis: quando terribile cogita gehennam & iridebis.*

De S. Patre Nostro Ignatio scribit Ribade-
neyra: *Vidimus inquit frequenter illum ex tenuissimis rebus ad Deum, qui in minimis etiam maximus est, ascendente: ex plantula, frondis, fructus vnus aspectu, & vermiculi alicuius aut bestiola consideratione, super cælos, at tollente, & ad ea, que à sensibus remota sunt, penetrantem, capientemq; à singulis vtilissima documenta, ad totius informationem vita.* Et Maffæus de eodem scribit: *Id nostris hominibus cupiebat esse familiarissimum, vt è singulis rebus quoad eius fieri posset, creatoris sapientiam, potentiam bonitatem agnoscerent.* Et sic aliorum obiectis sensuum, excitabis te ad actus supernaturales, iis similes eliciendos. Hoc faciet S. Basilii: *Accumbens inquit mensa ora, esitans panem; largitori gratias respondito: sufficiens, firmansq; infirmas corporis partes vino, eius sac memineris, qui hoc te dono imperituit, & ad inferendam cordi tuo laticiam, & ad multiplicium infirmitatum non mediocrem solamen. Tunicam indueris: gratias age benigno auctori. Amicris pallio, fac vt in te augetur intensior erga Deum charitas, qui regum a gratiis largitus est, hyem astutiq; accommoda, quibus & vita conseruetur, & turpido obueletur. Tibine dies expletus abiit: illi referto gratiam, qui solem quidem nobis nihil tale merentibus indulsit, in diuina operationis ministerium: ignem verò contulit illustranda nocti, vt quoque reliquis vita commodatibus subseruat. Ipsa rursus nox alius ad orationem suscipere possit occasione. Etenim si quando in cælum suspexeris, in excimia m siderum pulchritudinem, cole Deum, qui cuncta hæc in sapientia condidit. Vbi omnigenum animantium naturam in somnum resolutam ac depressam perspexeris, supplex prociens adora eum, qui nos nec cogitantes, aut certe inuitos, indulgentiâ soporis, ac continentis assiduitate laborum relaxat, & alleuat, per q; exigua quietis resollationem, vigorem addit corpori, viresq; restaurat, &c. Sane ad eum modum indiuisibile, & continenter oraueris, non quidem si verbis modo orationem expleueris tuam, verius vbi omnis prorsus vita tua ratio atque institutum, diuinâ te conformarit voluntati; sic vt vita ipsa dici & esse promereatur, continens quadam, & indiuisa oratio.*

Quin ipse Christus Dominus, similes affectus docuit S. Briggittam: *Cum imponis tibi vitam, seu velum capitis, quo stringuntur Capilli, dicit: O Domine Deus meus, qui omnia bene creasti & hominem excellentius præ omnibus ad imaginem tuam creasti, miserere mei. Et quia non seruasti pulchritudinem faciei meæ ad honorem tuum, ideo velo frontem meam. Cum verò atrahis calceos, dicit: Benedictus sis tu Domine Deus meus, qui precipis mihi habere calceos, vt sim fortis & non repida in seruitio tuo.* Con-

155.
Vita apud
Sorium
to. 1. in
Iauuar.

156.

h. 18. in
Gen.

157.
e. 9. vita.

ep. 5. ad
Theod.

158.

1. 5. c. 1.

160.

1. 5. c. 1.

159.

1. 4. Re.

uel. c. 94.

fortis

feratigitur me, ut in mandatis tuis possim ambulare, &c. Cam verò ad mensam accedis, dicit: O Domine Deus meus, si velles, sicut potes me sine cibo subsistere. libenter roga rem te, nunc autem, quia præcipis nos cibum sumere cum discretione, rogo te, da mihi continentiam in cibo, ut per gratiam tuam possim comedere secundum naturam necessitatem, & non sicut cupiditas carnis petit. Cum autem accedis ad somnum, dicit: Benedictus sis tu Deus, qui temporum vicissitudinem disponis nobis, ad alleviationem & solatium animæ ac corporis, rogo te, da corpori meo requiem in hac nocte. & serua me illasam à potestate & illusionis inimici. Et alio loco: Quando necessitate requirente refectio sumitur, sic homo debet cogitare: O Domine omnia terræ non sunt nisi terra & transitoria, idè da mihi ea sic disponere, ut de omnibus suam tibi reddere rationem. Ibidem B. V. Maria per S. Brigittam inter alia, dat talia monita cuidam Episcopo. Cùm primum euigilauerit Episcopus de nocte, statim debet regitari Deo, pro charitate, pro passione eius in redemptionem, pro patientia qua supportauit diu peccata, & mores eius. Deinde cum surgit à lecto, & induit vestes, dicat sic: Terra tenetur vestire terræ suæ, & cinis esse cum cinere suo, verum tamen quia ex providentia Dei habet Episcopale officium, in speculum aliorum, idè induat te animam, qui es corpus meum, in cinere & terra non propter superbiam, sed in operimentum ne nudus appareas: nec curò vitrum indumentum tuum sit melius an vilis, nisi tantùm ut propter honorem Dei, Episcopale agnoscat habitus, & in habitu discernatur ab aliis, Episcopalis auctoritas, ad correctionem, & ad informationem infirmorum. Propterea rogo te pissime Deus qui vocasti me ex gratia tua, da mihi conscientiam in animo, ne superbiam ex magno cinere pretio, nec inaniter glorier, de colore, sed tribue mihi fortitudinem virtutum. Ut sicut habitus Episcopalis, est honorabilis præ aliis, propter auctoritatem diuinam, sic habitus animæ, virtuosior sit apud te: ne vel propter auctoritatem indiscretè habitam, deprimar profundius, vel propter habitum laudabilem indignè portatum denuder ignominiosus ad damnationem. Et postea docet, quomodò alia actiones ab eo petendæ sint, quibus etiam conformes pios affectus proponit Episcopo. Cum, inquit, accedit ad mensam, dicat sic: Domine Iesu Christe, qui vis quod corpus sustentetur de cibo corporali, rogo te, da mihi auxilium: sic dare corpori meo necessaria sua, ut non attendatur ex nimietate ciborum, nec deficiat ex paucitate, sed inspira mihi moderationem congruam, ut cum de terra viuas, Dominus terra à terrâ suâ non pronocetur ad iram. Et infra. Ingrediens lectum oret sic: O Domine Deus meus, qui creasti corpus meum, vide me misericordiâ tuâ, & præsta mihi auxilium tuum, ut non ex nimietate somni accediosus fiam ad seruitium tuum, nec ex defectu somni, deficiam in seruitio tuo, sed modera somnum meum, quem præcipis habere, ad corporum releuationem, ut inimicus non nocet corpori, nec non occulto iudicio tuo, in anima dorminetur. His similia traduntur alteri Episcopo lib. 3. Reuel. S. Brigittæ cap. 1.

Lancij Opusc. Tom. 2.

Qua in te enituit admirabiliter nostri Patris Petri Fabri industria, quàm fusè describit Orlandinus in eius vita, quæ cum nunc ægrè inueniri possit venalis, non grauabor id quod de eo refert hunc in locum transcribere. Cum ad urbem aliquam oppidumne propius accederet, fundebat super incolas orationem, & Clementissimo Dei Numini supplicabat, ut eius regionis Angelus, Angelique Magistri singulorum hominum, atque Custodes, præcipuo eam studio, curaque, defenderent. Inuocabat & Sanctos, cuiusque loci Patronos ac tutelares, ut pro habitatoribus suis, aut gratias agerent, aut opem poscerent, aut veniam à Deo peterent, partesque illas officij atque gratiarum, quas ipsi incola vel negligenter vel ignorarent, ipsi vltro suscipere, atque peragerent. In conducendis etiam nouis adibus, ac permutandis hospitibus mos erat, ipso primo suo ingressu, singulis in cubiculis genuflexo precem fundere, & conclauia cuncta, omnemque angulum, tum ad abigendos impuros spiritus, qui hunc aërem obsident, tum ad ascendam aëris inelementiam piâ precatatione lustrare: memineratque, in suis precibus eorum etiam, qui in domicilijs illis vel habitassent aliquando, vel in posterum habitarent, ne quid eorum animis illa officeret habitatio. Quin & vicinorum Angelos, contra eosdem spiritus implorabat, præsertim eos, qui non tam tectis essent infelici, quàm corporum pudicitia. Addebat & Sanctorum hominum conciliationem, præcipuè qui colerentur proximis templis: ut perbeati sibi videri possent, qui deinceps tam expiatis, & procuratis adibus vrentur. Sed quàm studiose materiam vndique aucuparetur orandi, vel illud documento esse potest. Quod cum in Principis Philippi Regiam concionis auscultande gratia se aliquando conferret, à lanitore qui eum non nouerat, primò repulsus, expectandi moras & tædia in orationis argumenta conuertit? Sed quid mirum. Si rectè valentis, tam erat cordi precatio, quando eandem curam gerebat egrotus. Aegrotabat aliquando Louanij & morborum inter aculeos, accusabat animi orantis ficitatem, cumque eâ re vehementius angeretur, quod videretur sibi Deus longius recessisse, venit in mentem illius ex Psalmo Davidico vocis: Cum ipso sum in tribulatione. Psal. 4. Quà quidem paulisper expensâ atque excusse, mœrorem omnem angoremque, discussit. Alias etiam, cum ad multos dies, nocturnos somnos adimeret morbus, nec vllam caperet quietis partem, neque nocturna neque diuina, illa alia ex eisdem oraculis, aprâ voce, somni fugam ac desiderium lenire cepit. In pace in idipsum dormiam, & requiescam. Cum imbecillimum caput vis doloris obtunderet, repetebat memoria spinis obtitum caput Christi, & horridis vepribus cruentatum. Atque his cogitationum fomentis, cum doloris temperabat ardores, tum dulces liquebat in lachrymas. Quin etiam eo crescebat degustati calicis sitis, ut vehementer cuperet suum caput ad spinosum Domini caput applicari, & eius conuulnerari spinis atque configi. Parma cum inter initia vehementius laboraret, nec se, de more posset, ut eius gestiebat animos, in animorum salutem impendere, continud Dei nuncio agnouit, & in beneficij parte posuit, quod ille, in se iacentes, suos mallet

167.
l. 2. c. 4.

Psal. 4.

F atque

